

*Іванюха Т. В., канд. філол. наук, доцент;  
Кашевська А. В., здобувач вищої освіти,  
Запорізький національний університет, м. Запоріжжя*

### **ПРОМОВИ Ш. ДЕ ГОЛЛЯ ЯК ПРИКЛАД АНТИВОЄННОГО ОРАТОРСЬКОГО МИСТЕЦТВА**

Промови видатних політичних діячів є важливими історичними артефактами, адже вони містять не тільки велику кількість спеціальних засобів вербального впливу на аудиторію, а й конкретні історичні факти, які стають основою для побудови аргументів для виступу. Вони також є підґрунтям для унікального розуміння риторичної історії воєн і зовнішньої політики держав.

Упродовж дев'ятнадцятого та двадцятого століть досить мало антивоєнних промов було антологізовано [1, с. 4]. Одним із найвідоміших ораторів періоду Другої світової війни був Шарль Андре Жозеф Марі де Голль – французький державний, військовий і політичний діяч, перший президент П'ятої французької республіки у 1958–1969.

Промови та діяльність де Голля вивчали такі українські вчені: К. М. Пітик, О. Лозовицький, П. Гай-Нижник, Б. Сипко, а також науковці з інших країн: Ж.-Б. Дюрозель, Г. Киссинджер, Ж.-М. Адам, Т. Герман та інші, однак антивоєнні промови політичного діяча залишаються малодослідженими, що зумовлює актуальність нашого дослідження. Мета статті – розглянути стилістичні та ідейно-тематичні особливості антивоєнних промов Ш. де Голля.

Дослідник Ф. Тетарт писав про де Голля так: «Оратор де Голль ніде більше не був кращим, ніж на трибуні – чи то в Парижі, Алжирі, Мехіко, Квебеку або у Камбоджі. Його почуття ритму живить дискурс жестами, де дії зливаються з дієсловом. Він утворює унікальний синтаксис. Слова йдуть одне за одним, перемешуючись із твердими інтонаціями та жестовими пунктуаціями, емоційними формулами, відбірною лексикою, провокаціями та настороженнями, історичними нагадуваннями та пророчими імпульсами» [2].

Також де Голль відомий своєю критикою США щодо В'єтнаму. Він порівняв мир та процвітання Франції з Південно-Східною Азією, де «вирує війна». Він сказав про В'єнам: «Це несправедлива війна, тому що насправді вона є результатом збройного втручання Сполучених Штатів на територію В'єтнаму. Огидна війна, тому що вона змушує велику націю спустошувати маленьку». Він вважав за необхідне, щоб Сполучені Штати поклали кінець випробуванню, повернувши свої сили на свою землю [3].

Варто більш детально розглянути промову Шарля де Голля під час німецької окупації Франції в Другій світовій війні у 1940 році «Звернення генерала де Голля до французів», адже вона є визначною у діяльності оратора [4]. Основ-

ною темою статті є заклик генерала Шарля де Голля до нації з приводу падіння Парижа та капітуляції уряду перед нацистськими окупантами. Головною проблемою, яку ставить перед собою автор, є питання майбутнього Франції та її народу. Автор промови використовує образ Франції як великої, могутньої держави зі славною історією. Однак на противагу цьому стоїть образ зради й підлості з боку політичного класу, що призвело до катастрофічного стану країни. Головна ідея промови полягає у заклику до нації взяти відповідальність за своє майбутнє та боротися за відродження Франції.

Промова складається зі вступу, основної частини та заключної. У вступі автор зазначає трагічні наслідки катастрофи, яка сталася з країною, та закликає французів до дії. В основній частині де Голль аналізує причини поразки Франції та пропонує свої варіанти виходу зі складної ситуації. У заключній частині він закликає французів до вступу у повстання та звільнення країни. Автор використовує багато риторичних засобів, як-от повторення, метафори, антитези, апеляції до почуттів та національної гордості [5, с. 105]. Він часто застосовує діалектичний метод, заперечуючи думки тих, хто не погоджується з його позицією. Загальний тон статті є емоційним та дуже полемічним, що допомагає автору досягти більшого впливу на читача та викликати у нього сильні емоції.

Промова «Звернення генерала де Голля до французів» належить до жанру політичної прози. Однак, автор використовує також риси мемуарів, що дає йому змогу наділити свою позицію більшою авторитетністю.

Промова була опублікована в період, коли Франція зазнала поразки від Німеччини та перебувала під окупацією. Саме тому вона стала важливим документом в історії Франції, який відображає думки та погляди тогочасного політичного лідера на складну ситуацію країни. Цей виступ відіграв важливу роль в історії Франції та став одним із кращих прикладів риторичної майстерності, що зумовило його популярність не тільки всередині країни, але й у всьому світі. Де Голль ніколи нічого не залишав напризволяще. У 1952 році він склав детальну інструкцію щодо його похорону, де наказав поховати його в Коломбі без публічної церемонії: «Моєю гробницею буде та, де вже лежить моя донька і де одного дня буде лежати моя дружина». Напис: «Шарль де Голль, 1890–...». Більше нічого». Він наполягав на тому, щоб публічної церемонії не було: жодних промов... [6, с. 765].

Отже, Шарль де Голль перш ніж став обличчям, був голосом. Він увійшов в історію завдяки короткій трансляції ВВС з Лондона ввечері 18 червня 1940 року. Сильне почуття історії поєднувалося з любов'ю до французької мови, і його висока ораторська майстерність згодом допомогла молодшому генералу стати політичним лідером, який вирішував долю своєї країни за допомогою геніальних промов.

### Список використаних джерел

1. Stellato J. Introduction. In not in our name: American antiwar speeches, 1846 to the present. *Penn State University press*. 2012. P. 1–14.
2. Tétart Ph. Le discours de Phnom Penh. *Lumni: website*. 2023. URL: <https://enseignants.lumni.fr/fiche-media/00000000099/le-discours-de-phnompenh.html>
3. 50 років тому: Де Голль атакує американську війну у В'єтнамі. *ВСВС: вебсайт*. 2017. URL: <https://www.wsws.org/fr/articles/2017/01/viet-j03.html>
4. 18 juin 1940: l'appel du général de Gaulleaux Français. *Blog du prof d'histoire – géoquietaussicoordo. ULIS: website*. 2020. URL: <https://pierrickauger.wordpress.com/a-propos/>
5. Сипко Б. «Європа Європейська» у візії Шарля де Голля (за матеріалами фонограм офіційних виступів). *Видавництво Українського Католицького Університету*. 2010. С. 103–117.
6. Jackson J. «Myth, Legacy and Achievement» In De Gaulle. *Harvard University Press*. 2018. P. 762–778.



*Литвинська С. В., канд. філол. наук, доцент;  
Приходько О. Ю., канд. пед. наук, доцент,  
Національний авіаційний університет, м. Київ*

## ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-МОВЛЕННЕВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЯК ОBOB'ЯЗКОВОЇ СКЛАДОВОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ

Професійне мовлення є важливою складовою професіоналізму фахівця в будь-якій галузі, тим необхідним інструментом, що забезпечує комунікацію у виробничому процесі. Головним показником вважається уміння створювати грамотні усні й писемні тексти, оперативно інформувати, використовувати професійні терміни тощо. Саме професійне мовлення відображає специфіку тієї галузі, у якій працює фахівець, зокрема документознавець.

Вивченням питання професійно-мовленнєвої компетентності займається багато провідних науковців, а саме Л. Барановська, Л. Березовська, Є. Бондаренко, О. Власенко, Т. Іванчікова, Г. Калмиков, Н. Колодій, В. Лапіна, Н. Скибун, І. Туровська та інші. Про ділові документи та особливості їхнього створення написано у дослідженнях М. Брус, І. Гайдаєнко, Т. Єщенко, М. Комової, В. Кубко, Ю. Палехи, М. Пентиліук, С. Шевчук тощо.

На важливості уміння створювати професійне повідомлення наголошує О. Власенко [1], який під час дослідження виявив багато прогалин у підготовці сучасних менеджерів. Науковець вважає за необхідне у діловій комунікації використовувати «доречні професійні терміни», «продувати правильно структуровані тексти повідомлень», «використовувати всі вербальні засоби» [1, с. 109].